

ประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยเพื่อยกระดับผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพรตพิทยพยัต

Effectiveness of the Packages of the Learning Documents on the Main Duties
of the Thai Citizens to Enhance Learning Achievement for the 10th Grade
Students in Social Studies, Religions, and Cultures
at Protpittayapayat School

ประสันดา โสมอินทร์

โรงเรียนพรตพิทยพยัต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร

E-mail: kammouse@hotmail.com

Received: July 24, 2019; Revised: August 23, 2019; Accepted August 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยและเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ปกติ 2) ศึกษาความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย ตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพรตพิทยพยัต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 76 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ เอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย มีแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพรตพิทยพยัตที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพรตพิทยพยัตมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, $S = .64$)

คำสำคัญ: เอกสารประกอบการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to compared the findings of the learning achievements between the students studying the packages of the learning documents on the main duties of the Thai citizens and the students studying the main duties of the Thai citizens in the normal form and 2) to study the students' satisfaction towards the packages of the learning documents on the main duties of the Thai citizens. The samples, randomized by cluster random

sampling, were 76 students studying in the 10th grade at Protpittayapayat School in the first semester, the academic year of 2018 from 2 classrooms. The research instruments were the packages of the learning documents on the main duties of the Thai citizens, a learning achievement test, and a questionnaire asking for the students' satisfaction toward the packages of the learning documents on the main duties of the Thai citizens. The statistics were mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were found as follows.

1. The mean score of the 10th grade students at Protpittayapayat School learning the packages of the learning documents on the main duties of the Thai citizens was higher than the mean score of the students learning the main duties of the Thai citizens in the normal form with the statistical significance at the level of .05.

2. The satisfaction of the 10th grade students at Protpittayapayat School towards the packages of the learning documents on the main duties of the Thai citizens was at a high level ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = .64).

Keywords: Learning Documents, Learning Achievement, Satisfaction

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลกยุค 4.0 ในทุกด้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนไทยจำเป็นต้องปรับตัวและรับมือได้ในทุกมิติบนพื้นฐานความเป็นไทยและเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และวิธีการที่จำเป็นที่สุดคือการจัดการศึกษาแบบคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถและพร้อมรับมือได้ จึงจำเป็นที่ผู้สอนต้องแสวงหารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและพัฒนาคนไทยได้ทั้งโดยตรงและอ้อม ดังนั้นครูจึงต้องแสวงหารูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้จัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและพัฒนาคนไทยได้ โดยเฉพาะเด็ก นักเรียนและเยาวชนซึ่งต้องเป็นอนาคตที่มีคุณภาพของชาติ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม (ราชกิจจานุเบกษา 2560) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัยใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมคุณธรรม (สำนักนายกรัฐมนตรี 2559) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ที่มีวิสัยทัศน์ชาติ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่เศรษฐกิจเน้นสร้างมูลค่าและขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพบนพื้นฐานการพัฒนาโดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ อัตลักษณ์ความเป็นไทย” (ราชกิจจานุเบกษา 2560) และแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564) ที่กำหนดหลักการจัดการศึกษายึดคนเป็นศูนย์กลาง ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กำหนดผลลัพธ์ คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2560) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดการจัดการเรียนรู้ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา (ม.4-6)

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มีมาตรฐานการเรียนรู้ คือ ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม อารมณ์ขันและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข และ ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา อารมณ์ขันไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2551)

จากที่กล่าวมาสะท้อนถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้คนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมซึ่งเป็นเป้าหมายของการศึกษาชาติและสามารถสนองความต้องการของการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นครูจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ แต่ในห้วงเวลาที่ผ่านมา พบว่า ภาพรวมนักเรียนไทยยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่พบว่าการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของประเทศไทยยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงเท่าที่ควร จึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายให้ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเรียนรู้ในสังคมประชาธิปไตยและจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ด้านพลเมืองอย่างต่อเนื่อง (สภาการศึกษา 2559) และรายงานสภาวการณ์ศึกษาไทยในเวทีโลกพบว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพลดลง โดยรายงานผลการทดสอบในสังกัดของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติพบว่าส่วนใหญ่ยังมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน นักเรียนมีความรู้จริงมีจำนวนน้อย และ PISA (2015) พบว่าประเทศไทยมีคะแนนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และการอ่านได้ลดลง สะท้อนถึงคุณภาพที่ลดลงของการศึกษาไทยและยังต่ำกว่ามาตรฐาน ระบบการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอนยังต้องพัฒนา ครูต้องส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน เพราะครูเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และผลการวิเคราะห์ของ และ OECD ซึ่งเห็นว่าครูที่เด็กรักและมีเทคนิคการสอนที่ดี มีความยืดหยุ่นทั้งต่อผู้เรียนที่มีความสามารถสูงและต่ำและผู้เรียนที่ได้รับคำแนะนำจากครูเป็นรายบุคคล มีแนวโน้มที่จะแสดงให้เห็นถึงทักษะการเรียนรู้ที่ดีกว่า (สภาการศึกษา 2560) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในสาระหน้าที่พลเมืองให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จึงได้พัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยขึ้น และใช้จัดการเรียนรู้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยและเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ปกติ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพรตพิทยพยัต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 12 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 477 คน (โรงเรียนพรตพิทยพยัต.ข้อมูล เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2561)

ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้ห้องเรียนที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง มีนักเรียน จำนวน 38 คน และห้องเรียนที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม มีนักเรียน จำนวน 38 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ 2 วิธี คือ ด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย และด้วยแบบปกติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย จำนวน 8 เล่ม ซึ่งภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, $S = .52$) และมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) แบบเดี่ยว (individual tryout) เท่ากับ 79.17/80.83 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) แบบกลุ่มเล็ก (small - group tryout) เท่ากับ 82.22 /81.67 และมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) แบบกลุ่มใหญ่ (field tryout) เท่ากับ 80.42 /81.00 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2556: 9-10)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 1 ฉบับ มี 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (multiple choice) 4 ตัวเลือก มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .67– 1.00 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .47 – .87 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 - .60 และมีความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .84 (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2558)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน มีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .67 - 1.00 และมีค่าความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการทดลอง เป็นการทดลองจริง (true experimental design) มีการสุ่มกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมและวัดหลังเรียน (The post-test control and experimental group design) ดังนี้ (Cohen, L., et al. 2007)

RE	X	O ₁
RC	-	O ₂

เมื่อ RE แทน กลุ่มทดลองมาจากการสุ่ม
RC แทน กลุ่มควบคุมมาจากการสุ่ม
O₁ แทน การทดสอบหลังเรียนกลุ่มทดลอง
O₂ แทน การทดสอบหลังเรียนกลุ่มควบคุม
X แทน การเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระหว่างทดลอง ดำเนินการให้กลุ่มทดลอง (RE) จัดการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย และกลุ่มควบคุม (RC) จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบปกติ

ระยะที่ 2 หลังการทดลอง ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมและสอบถามความพึงพอใจกลุ่มทดลอง (RE)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (t-test, Independent) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (จำแนกตามกลุ่ม)

Group	n	$\bar{X}$	S	t	df	Sig. (2 tailed)
RE	38	26.10	2.89	8.08*	74	.00
RC	38	20.42	3.20			

Experimental Group = RE, Control Group = RC, *p=.05

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นการใช้ t-test, Independent เรื่อง ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม พบว่า ความแปรปรวนไม่แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามข้อตกลงการใช้ t- test, Independent แบบ pooled variance โดยกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}$ = 26.10, S = 2.89) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X}$ = 20.42, S = 3.20) ค่า t = 8.08 ค่า df = 74 ค่า sig (2tailed) = .00* ซึ่งน้อยกว่าที่กำหนด (05) จึงสรุปได้ว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบปกติ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ปรากฏผลดังแสดงตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ			
		$\bar{X}$	S	แปลผล	ลำดับ
1	เนื้อหาที่เรียนทันสมัย น่าสนใจ	4.16	.55	มาก	9
2	เนื้อหาที่เรียนตรงกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้	4.18	.73	มาก	8
3	เนื้อหาที่เรียนสามารถสืบค้นได้ทั้งในหนังสือและเอกสารออนไลน์	4.47	.65	มาก	2
4	กิจกรรมการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนและครู	4.42	.64	มาก	3
5	กิจกรรมการเรียนรู้มีการตรวจสอบความรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย	4.16	.64	มาก	9
6	กิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.21	.62	มาก	7
7	กิจกรรมการเรียนรู้มีทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม	4.08	.63	มาก	10

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ระดับความพึงพอใจ			
		$\bar{X}$	S	แปลผล	ลำดับ
8	กิจกรรมการเรียนรู้มีบรรยากาศที่สนุกกระตุ้นการคิดตลอด เวลา	4.18	.73	มาก	8
9	กิจกรรมการเรียนรู้เปิดกว้างให้นักเรียนนำเสนอแนะที่อิสระ	4.42	.72	มาก	3
10	การทดสอบตรงกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	4.32	.57	มาก	5
11	การทดสอบมีรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับนักเรียน	4.42	.55	มาก	3
12	การประเมินให้นักเรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.39	.59	มาก	4
13	การทดสอบและการประเมินทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้	4.26	.69	มาก	6
14	ครูผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ได้ดี	4.61	.55	มาก	1
15	ปริมาณงาน เวลา และคะแนนที่กำหนดมีความเหมาะสม	4.21	.62	มาก	7
	รวม	4.30	.64	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, $S = .64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจมากที่สุดสามลำดับโดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 14 ครูผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ได้ดี ($\bar{X} = 4.61$, $S = .55$) ข้อ 3 เนื้อหาที่เรียนสามารถสืบค้นได้ทั้งในหนังสือและเอกสารออนไลน์ ($\bar{X} = 4.47$, $S = .65$) และ ข้อ 4 กิจกรรมการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนและครู ($\bar{X} = 4.42$, $S = .62$) ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 กิจกรรมการเรียนรู้มีทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ($\bar{X} = 4.08$, $S = .63$)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบปกติ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, $S = .64$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่กล่าวมา ยังมีความน่าสนใจหลายประเด็น ผู้วิจัยจึงนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยและเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ปกติ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียน

ด้วยรูปแบบปกติ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยมีรูปแบบสวยงาม น่าสนใจ ขนาดพอดี เนื้อหาตรงตามตัวชี้วัด ไม่มากไม่น้อยเกินไป เรียงจากง่ายไปยาก และมีภาพแทรก มีคำอธิบายขั้นตอนการใช้ชัดเจนเข้าใจง่าย มีข้อสอบตรงกับเนื้อหาและไม่ยากหรือง่ายเกินไป

ใบความรู้และใบงานมีความเหมาะสมกับเวลาเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน มีความยืดหยุ่น เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดและมีความสุข โดยการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยได้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) จึงทำให้มีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจึงส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมากกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบปกติ สอดคล้องกับประเสริฐ ภูถนนวนอก (2560) ที่รายงานการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 โรงเรียนชุมพวงศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เอกสารประกอบการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ $(E_1/E_2)=83.67/83.50$ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับจำเริญ ทองเชื้อ (2559) ที่รายงานผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา ส 22103 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง หน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนลานกระบือ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชา ส22103 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง หน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับเจษฎา ศิริธนบดี (2561) ที่รายงานการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปอเมริกาใต้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เอกสารประกอบการเรียนมีประสิทธิภาพ $(E_1/E_2)=86.82 /84.55$ ดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.7606 เป็นร้อยละ 76.06 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเมื่อเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับพัชรินทร์ สุภามวน (2560) ที่รายงานผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้เคียงคู่ประชาชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ เคียงคู่ประชาชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ $(E_1/E_2)=81.03/84.30$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้เคียงคู่ประชาชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแม่ออนวิทยาลัย โดยใช้เอกสารประกอบ การเรียนมีค่าเฉลี่ยการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 12.60 และค่าเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 23.52 ซึ่งสูงกว่าการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับเกษมณี โสพัฒน (2559) ที่รายงานการใช้เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ รหัสวิชา ส21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) พบว่า เอกสารประกอบการเรียนมีประสิทธิภาพ $(E_1/E_2)= 83.39/84.07$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธารวิทยามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การศึกษาความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทย พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, $S = .64$) ทั้งนี้เป็นอาจเป็นเพราะเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยพัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และทำการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องทั้งด้านเนื้อหา รูปแบบเอกสาร ข้อสอบ แบบฝึกหัดและอื่น ๆ จนมีประสิทธิภาพและองค์ประกอบครบตามหลักวิชาการ ดังนั้น ส่วนนำ ประกอบด้วย ปก ปกใน คำนำ สารบัญ คำชี้แจงการใช้ ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้ ใบงานและแบบทดสอบหลังเรียน และส่วนอ้างอิง ประกอบด้วย บรรณานุกรมและภาคผนวก โดยเฉพาะเนื้อหาการปรับปรุงให้ทันสมัย น่าสนใจ ตรงกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถสืบค้นได้ทั้งในหนังสือ เอกสารออนไลน์ ผนวกกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยืดหยุ่นเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนและครู อีกทั้งมีการตรวจความรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลายโดยนักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม มีการสร้างบรรยากาศที่สนุกกระตุ้นการคิดตลอดเวลาและเปิดกว้างให้นักเรียนนำเสนอ มีการทดสอบตรงกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาด้วยรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของนักเรียน การประเมินโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและปริมาณงาน เวลาและคะแนนที่กำหนดมีความเหมาะสม จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจมาก สอดคล้องกับประเสริฐ ภูถนนวนอก (2560) ที่รายงานการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 โรงเรียนชุมพวงศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเจษฎา ศิริธนบดี (2561) ที่รายงานการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารละเมิดศาสตร์ เรื่องทวีปอเมริกาใต้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนโพธิ์มะเดื่อวิทยาคม 9 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 22 คน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, $S = .56$) สอดคล้องกับเกษมณี โสฬพัฒน์ (2559) ที่รายงานการใช้เอกสารประกอบการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา สารเศรษฐศาสตร์ รหัสวิชา ส21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนสายธารวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 28 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายธารวิทยามีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, $S = .09$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ ควรประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยในการพัฒนาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและควรทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้สูงขึ้นต่อไป
2. ข้อเสนอแนะในการทำศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุด หน้าที่หลักของพลเมืองไทยกับโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีบริบทต่างกันเพื่อให้ได้ประสิทธิผลจริง ๆ ในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ มณีโชติ ข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ข้าราชการบำนาญ คณะครุศาสตร์ อดุทธกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ดร.ราชนันท์ บุญธิมา ข้าราชการบำนาญ อาจารย์สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ ตรูเนตร อัสซสวีสต์ ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนาศิริ ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา อาจารย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์ ข้าราชการบำนาญ อาจารย์ภาควิชาการวิจัยและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นางสาวภรณ์ ตั้งธนศิริกุล ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) การสอนสังคมศึกษา ข้าราชการบำนาญและนางสุนันท์ สินธพานนท์ ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) การสอนสังคมศึกษา ข้าราชการบำนาญที่เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนพรตพิทยพยัต นายธรรม เสนจันทร์ ที่กรุณาสับสนุนการวิจัยและเพื่อนร่วมงานที่ให้การกำลังใจตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- เกษมณี โสพัฒน์. รายงานการใช้เอกสารประกอบการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ รหัสวิชา ส 21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประกอบการ จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD). โรงเรียนสาธิตวิทยา: องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, 2559.
- จำเริญ ทองเชื้อ. การพัฒนาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา ส22103 สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม (สาระหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง หน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนลานกระบือวิทยา. โรงเรียนลานกระบือวิทยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41, 2559.
- เจษฎา ศิริธนบดี. การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ เรื่องทวีปอเมริกาใต้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารออนไลน์. (Online) 2561 (20 กันยายน 2561). Available from: <http://www.prongmadua.ac.th/images/Documents/Jaisade.pdf>.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. “การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน,” วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5, 1 (มกราคม- มิถุนายน2556): 8-10.
- ประเสริฐ ภูถนนวนอก. “ผลการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชน ควรรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6,” วารสารวิชาการ การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม. 5, 1 (2561): 109-121.
- พัชรินทร์ สุภามวน. รายงานผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้เคียงคู่ประชาชน กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. โรงเรียนแม่อนวิทยาลัย. (Online) 2561 (20 กันยายน 2561). Available from: <http://www.kruwandee.com>.
- ราชกิจจานุเบกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก. สำนัคดีบัญญัติ แห่งชาติ, 2560.
- . แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 -2564). กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560.

โรงเรียนพรตพิทยพยัต. สารสนเทศ 2561 โรงเรียนพรตพิทยพยัต. (Online) 2561 (10 ธันวาคม 2561). Available from: http://www.thaischool1.in.th/_files_school/10105750/data/10105750_1_20190624-155429.pdf.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **แผนการศึกษาชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ: จัดพิมพ์และเผยแพร่โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง, 2559.

สภาการศึกษา. **รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษา, 2559.

———. **รายงานสภาวะการศึกษไทยในเวทีโลกของสภาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษา, 2560.

“ยุทธศาสตร์ชาติ,” **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก. หน้า 1-12, 2560.

Louis Cohen, Lawrence Manion, and Keith Morrison. **Research Methods in Education**. 6thed. New York: Routledge. NY 10016, 2007.